

Učinkovito ljudsko samoupravljanje bo mogoče šele, ko bodo nepartijski Slovenci enakopravno sodelovali pri osnovnih političnih odločitvah prek samostojne, od partijskega vodstva ločene in neodvisne politične organizacije. Če bi to bila Slovenska socialistična zveza, bi prehod bil toliko lažji.

(Ciril Žebot, SLOVENIJA — VCERAJ, DANES IN JUTRI).

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

Samonikel narod, ki nima lastne države kot potrebnega orodja za skupnostno odločanje, ostaja v sodobnih razmerah brez zadostnih možnosti za nadaljnji narodni razvoj; njegove sile se izčrpavajo v nasprotovanem in oviranem ohranjanju že pridobljenih narodnih posebnosti. Tako stanje stvari ni le krivično, temveč tudi povzroča čut manjvrednosti in neodgovornosti, nevoljo, nemire in uporništvu.

(Ciril Žbot, SLOVENIJA — VCERAJ IN JUTRI).

LETNIK XIX — VOLUME XIX 1. FEBRUAR 1968

Published monthly by: Slovenian National Federation, of Canada, 646 Euclid Ave. Toronto, Ont. Canada.

ŠTEVILKA 2. — NUMBER 2.

About the "Third Force" or The Role of The Ethnic Groups

During the recent weeks the so-called "third force" or the ethnic groups, have received attention not only from the ethnic press, but also from the Canadian English press. The well-known MacLean's Magazine commented favourably on the efforts of the Hon. Paul Yuzyk and some other papers dealt with the statement of Professor Rudnyckij. Senator Yuzyk met on January 27 with the members of the Canadian Ethnic Press Association of Ontario and outlined a programme of activities which should help the ethnic groups to take their right place in the Canadian society.

At the beginning of January the newly elected President of the Canada Ethnic Press Federation, Dr. J.M. Kirschbaum, also came with a suggestion to organize a conference on the subject of "Canadian Unity As Seen By The Ethnic Groups". The response to this initiative was generally favourable and the conference will very probably take place in Toronto, in the month of May.

It is planned as a working conference at which papers will be read by outstanding leaders of the Canadian public life and the ethnic organizations and properly discussed by a number of discussants. Dr. Kirschbaum also published an article in Kanadsky Slovák from which we quote for our readers, the following paragraphs:

...Canada's Centennial was undoubtedly a great success and a new "point de depart" in the history of Canada. Many people scrutinized, praised or criticised the event and assessed its significance for Canada's political, cultural and economic life. The "unity of Canada" was one of the main topics of all those who wrote or spoke during the Centennial year on the problems of our country, but it was "the French fact" which was discussed and given thorough consideration.

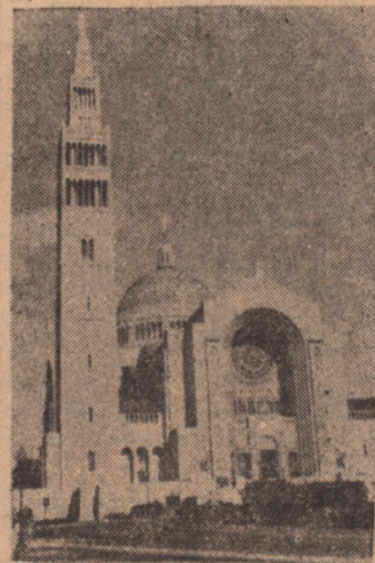
The ethnic groups or the "one third of Canada's population of other than Anglo-Saxon or French origin" were not mentioned in the discussions about the unity of Canada. Was it because the speakers and writers consider them a "quantité négligeable" or because the loyalty and a positive attitude of the ethnic groups towards the problem of Canadian national unity is not questioned? Perhaps both. There are still many people in Canada who fail to notice the changing face of Canada and live rather in the past than in the present, and do not think much about the future.

While the loyalty of the ethnic groups towards Canada and their stand on the question of preserving the integrity and unity is beyond any doubt, some remarks seem to be necessary about their place in Canadian society and about their part in the public life. For it would seem that in that respect they have been taken as "quantité négligeable".

If any segment of Canadian population displayed warm enthusiasm about our Centennial year, it was undoubtedly that part of Canadians who are called the ethnic groups. And not only the young, Canadian born or Canadian educated took an active part in the celebrations in co-operation with the Folk Art Councils or individually. Also the small communities and practically all ethnic associations had their centennial projects. One of the projects — a series of books on the history and achievements of the ethnic groups — which orig-

VERSKI IN NARODNI SPOMENIK SLOVENCEV V AMERIKI

Na dan sto-te obletnice smrti škofa Friderika Barage je bil v Washingtonu podpisan z upravo Narodnega Svetišča Brezmadežnega Spočetja dogovor za zgraditev slovenske kapele v tem svetišču. Dogovor so podpisali v imenu vse-ameriškega odbora za zgraditev kapele g. Joseph Nemanich, predsednik, g. Frank Turek, tajnik in g. Antonia Turek, blagajničarka. Pri podpisu so bili navzoči Rev. Dr. Francis Blatnik in kot priče člani washingtonskega krajevnega odbora.

Slovensko časopisje v Clevelandu, Zarja v Chicagu, Ave Maria v Lemontu in še nekateri listi izven Združenih Držav so že pred božičem obširno pisali o slovenski kapeli v narodnem svetišču. Zanimanje zanjo je bilo precejšnje in ob podpisu je bil tudi že plačan prvi obrok.

Končani slovensnosti podpiša je sledila sv. maša, ki sta jo sodarovala č. gg. Blatnik in Ceglar,

inated with the Canadian Ethnic Press, will sum up the economic and cultural contributions by the ethnic groups to Canadian life. Some books are already out of print and they show that the contribution was not negligible, that the economic integration of the ethnic groups is complete and the socio-cultural integration on good tracks.

However, to achieve full integration and equality of the non-Anglo-Saxon and non-French element will still require some time and an effort on both sides: from the ethnic groups and from the receiving society — especially from the Government. As John Porter's Vertical Mosaic shows, there are still problems to be solved and attitudes to be changed. The ethnic press and some ethnic leaders mentioned during the Centennial one such problem: the representation in the Senate. The Polish, Italian, Slovenian and other newspapers expressed the hope of the ethnic groups that during the Centennial year the Prime Minister would nominate one or two senators from the ethnic groups as a gesture in recognition of the contributions which the ethnic groups made to Canadian life during the past century. There are undoubtedly among the people of other than Anglo-Saxon and French origin many individuals who qualify for the Senate and whose contribution to Canadian life can favorably compare with people nominated to the Senate during the recent years.

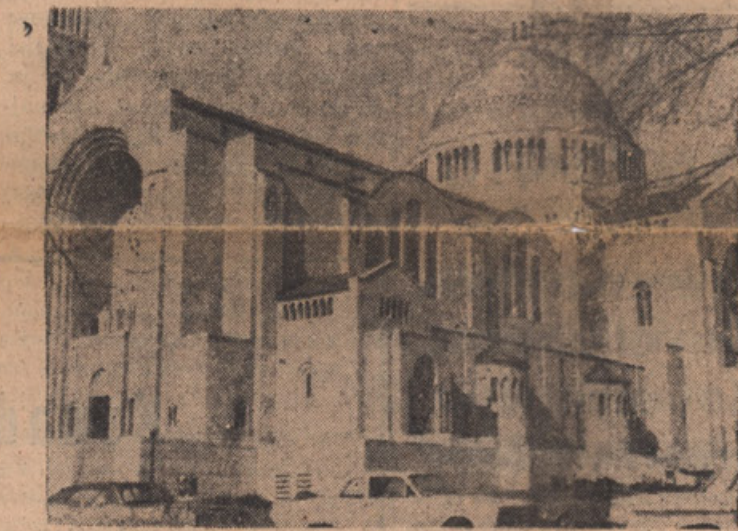
Will the Prime Minister do this gesture before he leaves his office? It would certainly be a good service to Canada and a good omen for starting the second century of the Canadian Confederation.

v spomin stoletnice smrti škofa Barage ter za vse dosedanje in bodoče dobrotnike kapele. Istočasno tudi z uspeh nabirke same.

Po masi je bil kratak sprejem na posebnem sestanku washingtonskega odbora Slovenske Zveze, da se je glavna predsednica gospa Antonia Turek lahko srečala s prisotnimi člani. Po tem sprejemu so bili glavni člani vseameriškega odbora g. Nemanich, gospa Turek in gospod Turek gostje pri gospe Iči Žebot, ki je članica washingtonskega krajevnega odbora.

O dogodu je poročal se isti večer Glas Amerike v svoji slovenski oddaji. s primerno razlago, da je bil 19. januar izbran za podpis za to, ker je to datum sto-te obletnice smrti škofa Friderika Barage. Kapela, ki bo posvečena Mariji Pomagaj iz Brezije, bo po načrtu vsebovala tudi sliki škofa Barage in Slomška.

Zgraditev kapele bo trajala nekako dve leti, prav toliko, kot je trajalo za zgraditev drugih narodnih kapel, med njimi poljske, slovaške, litvanske meksikanske, ki

Poučevanje zadrugištv na univerzah

The Cooperative Union of Canada je izdala kot razmnoženino obširno delo svojega direktorja za raziskovanja Georgea Davidovica University Teaching of Co-operation in Various Countries. Dolgoletni glavni tajnik Jugoslovanske zadrugištv zveze in sodelavec pok. dr. Antona Korosca v zadrugištvu, vodi že pet let znanstveno delo kanadske zadrugištv zveze in ji je s svojimi številnimi publikacijami pridobil velik mednarodni ugled, ki ga preje ni uživala.

Pričujoče delo o poučevanju zadrugištv na univerzah v raznih državah je plod večletnega dela in je prvo tako delo.

Prvi del govori o pomenu zadrugištv, ki ga avtor smatra ne samo kot posebno vrsto gospodarstva, marveč kot svojski sestav, ki se bistveno razlikuje od individualističnega kapitalizma in centralističnega kolektivizma. V zadrugištvu je zagotovljeno prvenstvo človeka nad snovjo, pa tudi njegova osebnost pred premočjo kolektiva. Avtor se zavzda, da ne soglašajo vsi z njegovo opredelitvijo zadrugištv, toda nihče ne more zanikati dveh dejstev: število zadrugištvov in za drug narašča iz leta v leto in vedno več univerz nudi predavanja o zadrugištvu.

V naslednjih delih podaja avtor podrobno sliko univerz, ki so odgovorile na njegovo vprašalno polo: za Kanado, Združene države in Latinsko Ameriko, za Evropo (Avstrija, Belgija, Zahodna Nemčija, Finska, Francija, Anglija, Grčija, Nizozemska, Norveška, Švica, SSSR in Češko-Slovaška) ter za Azijo (Indija, Iran, Izrael, Koreja, Libanon, Pakistan in Turčija).

Navedbi podatkov v vsaki državi sledi analiza in njegovi komentari o obsegu in značaju pred-

so že postavljene in hrvatske, ki jo gradijo zdaj.

V Narodnem Svetišču Brezmadežnega Spočetja so ameriški katoličani in v njihovem imenu ameriški škofje počastili spomin škofa Barage s prekrasnim oknom, ki se imenuje Baragovo okno. Nas Slovence pa so povabili, da postavimo slovensko kapelo, ki bo trajni verski in narodni spomenik vseh Slovencev v Ameriki in dokaz za naš doprinos k razvoju katoliške cerkve in kulture v Zruženih Državah.

To povabilo in dosedanje uspehi nam naj bodo v ponos in vzpodbudo za nadaljnje delo. Nabiralno akcijo moramo povečati; kjer odborov še ni, bi bilo najlažje, da se ustanove, četudi so naselbine majhne, krajevni odbori, ki bi razložili pomen kapele in nabirali darove. Posamezne prispevke in dopise je pošiljati na

Mrs. Antonia Turek
986 Bryn Mawr Ave.
Wickliffe, Ohio 44092

Ceki naj bodo naslovljeni na SLOVENIAN CHAPEL FUND.

Kot v preteklosti bodo imena darovalcev objavljena in nato zapisana v spominski knjigi, ki bo hranjena v kapeli sami, ki bo trajni spomenik na naše in naših prednikov prispevanje za razvoj katoliške vere in slovenske kulture v Sloveniji in Ameriki.

17. januarja 1968. so se člani etničnega tiska udeležili "Ture razumevanja" ter obiskali ukrajinske kulturne ustanove.

Na obisku pri Ukrajincih

Na skupno pobudo Organizacije "Ukrajinskih novinarjev" in "Zveze kanadskega etničnega tiska v Ontario", so se člani zadnje udeležili ture ukrajinskih kulturnih vzgojnih, verskih in gospodarskih podjetij v Torontu. Z autobusom so obiskali naslednje ustanove med 10. uro dopoldne in 6. uro zvečer:

1. Ukrajinska Narodna Zveza (in kreditna zveza) 297 College St. obisk ve njeni šoli, Govor o Ukrajincih.

2. Institucija Sv. Vladimirja, 565 Spadina Ave. (dom akademikov).

3. Ukrajinski ljudski dom, 191 Lippincott St.

4. Ukrajinsko kulturno središče, 83. Christie St.

5. Ukrajinska pravoslavna katedrala Sv. Vladimirja, 404 Bathurst St.

6. Kulturni center "Prosvita" in tiskarna "Homin Ukrainy", 140. Bathurst St.

7. Ukrajinska katoliška cerkev, Sv. Miklavža, Queen & Bellwoods.

8. Ukrajinski dom za stare, 36. High Park Gardens.

9. Ukrajinska katoliška ljudska šola Sv. Jozafata, 106. Franklin Ave. in katedrala (ogled cerkve-škofije).

10. Center ukrajinskih skavtov ("Plast"), 2199 Bloor St. W.

11. Ogled ukrajinske "Q.W." umetniške galerije na 2263. Bloor St. W.

Misli in pogovori

To je drugi članek pod naslovom "Misli in pogovori". Ponovno prosimo bralce naj se v svojih morebitnih dopisih izražajo na kratko in jasno. Zanimiva pisma bomo tudi objavili.

Vaše misli in pomisleke o člankih objavljenih pod "Misli in pogovori" pošiljajte na: g. Peter Cekuta, uredništvo S.D. 646 Euclid Ave., Toronto 4, Ont., Canada.

SKUSNJE MIRU

"Bomo" in "morda" sta besedici z veliko razliko v pomenu. Ustvarjati sta zanimanje o čudnih skušnjavah miru iz Severnega Vietnama. "Bomo" ali "morda" bomo govorili o miru" so izražali hanojski zastopniki v Parizu in Laosu.

V Parizu je Sev. Vietnamsko zastopništvo dejalo da bodo pripravili prirediti z mirovnimi pogovori, pod pogojem, da ZDA preneha z bombardiranjem severa. V bližnji preteklosti je Hanojska vlada izražala le "morda" o pogovori.

Razlika tega misljenja je lahko učinkovita, saj izraža možne želje Severnega Vietnama za mirovne konference. To misljenje še bolj potrjuje poročila iz Laosa: "Severni Vietnamski politiki so priskrbeli na Laos in druge azijske države za mesta in prostor kjer bi naj bil konferenca.

ZDA lahko preiskusi te skušnjave miru, s tem da preneha z bombardiranjem — ne samo za en dan ali teden, ampak za ne določen rok. Tako bodo spoznali Ho Chi Minhove resnične ali lažnjive besede.

Ameriško bombardiranje uničuje ekonomsko stanje Severnega Vietnama, pomori nesteto ljudi in nadvsem tem pa so še države z mrzlim pogledom in neprestanim kritiziranjem ameriškega dejanja.

Dokazano je bilo, da bombardiranje ne prepreči pomoč in mobiliziranje rdečih v gozdovih Južnega Vietnama. Enako še vedno raste število moštva iz Sev. Vietnama, ki nadaljuje pohode na jug.

Bombardiranje Severnega Vietnama ne sme prenehati! A nekateri želijo da bi ZDA poiskovala novi začasni odmor. Z odmorom, Washington lahko prime Hanojsko vlado za besedo.

Pisma o: "Smrti, premestitve srca in etika", Januar 1968.

• Spoštovani! Kaj nam pomaga novo srce, saj vsak mora enkrat umreti? S.J. Toronto

• G. Urednik! Morda pa srce odkloni telo in ne obratno! Kaj pravite? — V.V.B.M. — Toronto

OSNOVNI PODATKI O ZBIRKI ZA SLOVENSKO KAPELO

V WASHINGTONU

12. U.B.A. trgovska hiša — na Lakeshore Road.

13. Kosilo v ukrajinski restavraciji "Mayfair Inn", 1184. Queensway ter

14. Veliki ukrajinski "College of St. Basil" na 1300. Weston Rd.

Obisk pri vseh teh organizacijah je imel namen, kot predčasno obisk lani v japonskem kulturnem centru, seznaniti člane "eti-

nične časopisne zveze" z ustanovami ene izmed največjih etničnih skupin v Torontu in v Kanadi sploh. Reči moram, da smo videli toliko novega in tako dobro organiziranega, da lahko re-

čemo, če bo kaka etnična skupina ohranila svojo narodno bitnost v anglosaksonskem življu, bodo Ukrajinci vsekakor na prvem

mestu. Posebne omembe so potrebne kreditne zveze (na gospodarskem polju—), saj je ena od njihovih največjih etničnih kreditnih zvez na severo-amerškem kontinentu, in pa šole, kjer se preko 3000 otrok uči ukrajinske ter ukrajinske literature, zgodovine in zemljepisa. Ne samo da imajo organizirano osnovno šolo (6 razredov) — ponekod vsak večer od 5—7 ure—povedati hočem, da imajo tudi več šol na višini gimnazije (4 razrede). Starši ču-

tijo za svojo dolžnost, pred Bogom in ljudmi, da nadzirajo redno pohanjanje svojih otrok v te šole. Roditelji, ki to zanemarijo, oziroma opustijo pošiljanje otrok v šole, so izključeni iz organizacij, ki jim pripadajo in vsem to pomeni nekaj nečastnega. Videli smo marsikaj, kar bi bilo VREDNO in POTREBNO — morda ne tako rigorozno — posnemati, se pri njih učiti. Ni še zamujeno in hvala Bogu, še ne pojejo vigilij naši narodni biti v emigraciji, a vendar — marsikaj bi bilo potrebno tudi pri nas "preurediti" in popraviti. Naša slovenska šola pri Mariji Pomagaj — in levji delež pohvale pravgotovo zasluži njen ravnatelj — in tudi šole drugod — vsa čast jim! klic velja našim strahcem, posebno onim, kateri ne čutijo potrebe ali dolžnosti (če so jim šole dosegljive in dostopne) pošiljati svoje, to se pravi naše, slovenske otroke, — v naše slovenske šole! Tem slednjih velja naša prošnja in poziv na prebuditev tovrstne narodne zavesti, — in rekel bi celo, — narodne dolžnosti, — pred Bogom in pred—slovenskimi ljudmi!

Vlado M.

OSNOVNI PODATKI O ZBIRKI ZA SLOVENSKO KAPELO

V WASHINGTONU

Svetišče Brezmadežnega Spočetja

To Svetišče v Washingtonu je največja katoliška cerkev v Združenih državah in sedma največja cerkev na svetu. Je vsenarodno Svetišče za vse ameriške katoličane in je pod upravo izvršnega odbora ameriških škofov.

Posebne spominke kapele v Svetišču so namenjene ameriškim narodnostnim skupinam in cerkvenim redovom, ki so prispevali k razvoju katoliške cerkve v ZDA.

Kapele, ki so jih narodnostne skupine že darovale (Poljaki, Litvanci, Slovaki, ameriški Mehikan- ci in Hrvatje) so z izjemo ene (slovenske) bodisi že dokončane, ali pa se že krade. Te kapele so sestavni deli cerkve in bodo za torej obstale, dokler bo stalo Svetišče.

Svetišče ima več kot milijon obiskovalcev vsako leto. Okrog 15.000 ljudi prisostvuje nedeljskim mašam v številnih kapelah, ki so vsakomur odprte.

Slovenska kapela

Talna površina edine še razpoložljive kapele znaša okrog 300 kvadratnih čevljev. Namen kapele, da služi kot trajno in častno priznanje delovanju ameriških Slovencev in njih prednikov.

Kapela se nahaja v Spominski dvorani (Memorial Hall), kjer

pričenjajo vsi izletniški ogledi Svetišča. Slovenska kapela bo zato re na ogled največjemu številu obiskovalcev in bo tako tudi služila boljšemu poznavanju Slovencev in njih kulture.

Kapela in njena ureditev bosta poudarili osnovne točke slovenske verske zgodovine doma in v Ameriki, a njena osrednja zamiš- sel bo Brezjanska Mati Božja, kateri bo kapela posvečena.

Dve leti sta običajno potrebni za dokončanje kapele. Ta doba daje dovolj časa za priprave na posvetitev kapele. Posvetitev slovaške kapele je na primer padla kot ena največjih manifestacij slovaštva v Ameriki.

Denarna stran zbirke

Prispevek za kapelo je enkratna vsota 70.000 dolarjev, plačljivih v dveh ali treh obrokih. Celotna vsota mora biti izplačana predno je kapela popolnoma dokončana. V gornjem prispevku je vključeno vse: od začetnih arhitektonskih načrtov pa do sveč na oltarju. Vključeno je sveda tudi trajno vzdrževanje kapele. Prvi obrok znaša 25.000 dolarjev.

Maginnis, Walsh and Kennedy so uradni arhitekti Svetišča in kot taki odgovorni za končni načrt kapele. Bodo pa z nami v stalnem stiku in upoštevali v kolikor mogoče vse naše želje glede načrta in notranje ureditve.

SLOVENSKA DRŽAVA

For a free Slovenia

Published monthly by
Slovenian National Federation
of Canada,

Edited by: Editorial Board

Address: 646 Euclid Ave., Toronto, Ont.
Canada

Subscription rates.

\$4 per year, 30¢ per copy

Advertising

1 column x 1"

\$2.80

SLOVENSKA DRŽAVA izhaja prvega v mesecu.

Letna naročnina znaša: Za ZDA in Kanado 4 \$, za Argentino 50 pezov, za Brazilijo 60 kruzairov, za Anglijo 20 šilingov, za Avstrijo 35 šilingov, za Avstralijo 2.50 avstr. L., za Italijo in Trst 800 lir, za Francijo 600 frankov. Naročniki v Argentini morejo poravnati naročnino tudi v upravi „Slovenske poti“.

Za podpisane članke odgovarja pisec. Ni nujno, da bi se avtorjeva naziranja morala skladati v celoti z mišljenjem uredništva in izdajatelja.

VABILO SLOVENSKE MLADINE

List „Slovenska država“ in Slovenska narodna zveza v Kanadi bosta v kratkem razpisala nagradno tekmovanje slično lanskemu. V eni izmed prihodnjih števk bodo objavljena navodila in pravila, na kar že danes opozarjamo. Uredništvo S. D. in odbor S. N. Z.

Naročilnica knjižice o literarnem delu Barage in Pirca in njunem vplivu na Indijance v Kanadi. Knjižica stane \$1.50 (poština vključena).
NOVA SCOTIA CREDIT UNION LEAGUE LTD.
PRINTING DEPT.
ANTIGONISH, NOVA SCOTIA, CANADA

Gentlemen:

Send me, please

..... copy (es) of R. Čučej, Ninidjanisidog Saagilnagov Contribution of the Slovenes to the socio-cultural development of the Canadian Indians.

I am enclosing for \$..... Yours truly,
My address is:

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

V vseh pravnih zadevah se lahko z zaupanjem obrnete na novega slovenskega odvetnika in notarja.

Naslov:

ANTONY AM. ROŽIČ
Barrister, Notary Public
861 College St., Toronto, Ont.
Telefon: LE. 1-0715

POZOR ROJAKI!
POTUJETE SKOZI
RIM v DOMOVINO?

Sprejem na letališču ali železnici, ogled Rima, prenočišče, domača hrana itd. vse te skrbi bodo odveč, če se boste obrnili na:

Vinko A. LEVSTIK
Director in lastnik

Hotel 'BLED'
Via S. Croce in Gesuralemme 40,
Roma, Tel. 777-102

Hotel-Penzijon 'DANILA'
Via L. Luzzatti 31
Roma, Tel. 750-587

OBENITE SE Z ZAUPANJEM
V VSEH NEPREMICHNOSTIH.
DRUZINSKIH

IN PRAVNIH ZADEVAH NA:

278 Bathurst St., Room 4, Toronto, Ont. — EMPIRE 4-4004

CARL VIPAVEC
SLOVENSKI ODVETNIK
IN NOTAR

bila v Slovenskem domu na Holmes Avenue družabna prireditelja Sportnega kluba.

Slovenska kapela.

19. januarja, na dan stoletnice smrti svetniškega slovenskega misionarja in škofa Friderika Ireneja Barage so predstavniki vsenarodnega odbora za zgraditev slovenske kapele v narodnem Marijinem svetišču v Washingtonu, D.C., kateri odbor ima svoj sedež v Clevelandu, podpisali pogodbo z vodstvom svetišča o zgraditvi in posvetitvi posebne kapele Mariji Brezjanski, kraljici Slovencev in položili prvi obrok plačila. Iz Clevelanda so šli v Washington predsednik g. Jože Nemanich, tajnik g. Frank Turek in blaginjičarka ga. Antonija Turek. Odbor je do tega časa zbral prvih \$25.000.00.

Pristavka noč.

V soboto zvečer 20. januarja je Slovenska pristava priredila v Slovenskem narodnem domu na St. Clairju svojo veliko zimsko prireditev: Pristavsko noč, družabni večer z večerjo, zabavnim sporedom in plesom. Zabavni spored je vodil ing. Franček Gorček, za ples pa je igral znani ansambel g. Dušana Maršiča "Veseli Slovenci". Večer je bil velik uspeh za Slovensko pristavo, družabno in denarno.

Baragova akademija.

V nedeljo popoldan 28. januarja je Baragova zveza v Clevelandu pripravila v Baragovem domu Baragovo akademijo v spomin stoletnice smrti misionarja in škofa Friderika Barage. Govoril je pisatelj Karel Mauser.

Slovenski oder.

Slovenski oder v Clevelandu je v januarju pričel s pripravami in vajami za pasijonsko igro "V času obiskanja", ki jo bo podal na odru šentiviške dvorane na tihonedeljo za zaključek slovenskega misijona pri sv. Vidu.

Naročnina.

Ob začetku novega leta naprosamo naročnike našega lista, da poravnajo, oziroma obnove naročnino. V Clevelandu morete plačati naročnino za naš list g. Viliju Zadnikarju, 6920 Bayliss Ave., Cleveland, Ohio 44103, pa tudi v Erste Slovenian Village, 6802 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio 44103.

Chicago

Kaj pravi Regerčan o slovenskem drž. gibanju?

V eni od predbožičnih števk "Ameriške domovine", je znani Regerčan pod poglavjem: "Chicago včeraj, danes in jutri" pisal tudi o "Slovenski Državi" in o slovenskem državnem gibanju. Povdaril je, da ima vsak narod, ne oziraje se na velikost ozemlja, ali številčnost ljudstva, brez ozira na to, ali je ubog ali bogat, pravico, da sam odloča o svoji usodi. Ima pravico da nele obstoja ampak tudi pravico do lastne države. Če imajo že nerazviti narodi v Afriki svoje države, zakaj je ne bi smeli imeti tudi Slovenci? Če jene bomo dosegli kmalu, jo bomo dosegli kdaj pozneje. Čas ni važen, važna je ideja. G. Regerčanu se zdi slovensko državno gibanje premalo aktivno, kakor da jih je sram, te ideje, žele, da SD gibanje nastopi tudi javno na zborovanjih in tako da ljudem priliko spoznati idejo. Tako Regerčan, čigar članki in dopisi so zelo zanimivi.

Akcijska Marijina kapela

v Washingtonu napreduje.

Slovenska Zenska Zveza ima to zaslugo, da se je akcijska za slovensko kapelo Marije Pomagaj, v

Škofovsko posvečenje
v Ljubljani

V Ljubljani so imeli 14. januarja redko in pomembno cerkveno slovesnost: nedavno imenovani pomožni škof ljubljanski, generalni vikar dr. Stanko Lenič je bil posvečen za škofa. Obred škofovskega posvečenja je izvršil apostolski delegat nadškof M. Cagna, soposvečevalca pa sta bila ljubljanski nadškof dr. Jožef Pogačnik in mariborski škof dr. Maksimilijan Držek. Navzoči so bili še škof-apostolski administrator Slovenskega Primorja dr. Janez Jenko, zagrebški pomožni škof dr. Josip Lach in stičenski opat Rafael Asič. Obred škofovskega posvečenja je bil združen s somaševanjem vseh imenovanih cerkvenih dostojanstvenikov. Ljubljanska stolnica so ljudje napolnili do zadnjega kotička.

ratič na posebni slavnosti v petek 12. januarja. Navzoči so bili zastopniki vseh oddelkov. Sestra Agnesine je v zastopstvu sestre prednice, ki je bila službeno odsotna, prebrala pismo sestre prednice Marine, ki izraža globoko zahvalo za njegovo vero, vztrajno ter nesebično delo v teku 17 let v bolnišnici. "Bil nam je na razpolago kadarkoli smo ga klicali, po dnevu in po noči". Sestra Agnesine je v imenu prednice izročila g. Mirku Geratiču prvi ček iz takozv. Pension Fund. Predala mu je tudi lepo izdelano medaljo z napisom: "17 Years Service" v lepem etuiju. Mr. John Quin, direktor od Laundry and Housekeeping mu je izročil v posebnem pismu dobre želje vseh doktorjev in uslužbencev v zavodu z izredno lepim denarnim prispevkom.

• Slovensci v Združenih državah se pozivajo, naj sporeče svojo željo, da izda pošto ministristvo posebno spominsko znamko ob stoletnici Baragove smrti. Poštni urad je že prejel uradno prošnjo, potrebno pa je, da to prošnjo podpre kar največ državljanov. Pišite kratko pismo na naslov: Postmaster General, Washington, D.C. 20260. —fs.

Snov za sodobni
Slovenski slovar

(nadaljevanje)

lajna — glasbena omara, ki na ročni pogon proizvajajo vedno isto melodijo; z lajno so si v starih časih služili kruh berači, v novejših pa partijski funkcionarji, ki kar naprej „gonijo staro lajno“ o pridobitvah revolucije, o oblasti delovnega ljudstva, ko to ljudstvo hodi na delo drugam;

las — las, množina: lasje; kadar poslušamo govore naših političnih predstavnikov „nam gre do lasje pokonci“; marsikatero pojasnilo o položaju našega gospodarstva je „za lase privlečeno“;

lastnina — last; osebna lastnina je to, kar ostane po zaplembi, družbena lastnina pa to, kar poberemo oblast; lastninska pravica je najšibkejša področje v našem civilnem pravu;

laž — laž; debela, kosmata, grda, partijska itd.; znan pregovor: „laž ima kratke noge“; zgodovina narodno-osvobodilne borbe je krasna zbirka laži;

led — zamrznjena voda; pregovor „osel gre samo enkrat na led“ za nas Slovence ne velja;

leto — časovno obdobje, v katerem zemlja obkroži sonce — sončno leto; poznamo še prestopno, proračunsko, mokro, suho in slabo leto (npr. osvobodilno leto 1945);

PROSIMO

PORAVNAJTE

NAROČNINO

IN

DARUJTE

V

TISKOVNI SKLAD

"SLOVENSKE

DRŽAVE"!

V vrednost

"Slovenska država" je v novemberski številki 1967 v zvezi z banonimnim dopisom v GLAS-u Slovenske kulturne akcije z dne 26. sept. 1967 pod naslovom: "Posledice skrivnostne poslanice" v uredniški izjavi navedla, da je g. Mirko Javornik "verjetni avtor ali vsaj informator omenjenega dopisa".

V odgovor je g. Javornik poslal uredništvu pismo, v katerem med drugim izjavlja: "Nisem ne dejanski ne verjetni avtor sestavka 'Posledice skrivnostne poslanice'.... Tudi nisem iniciator inkriminiranega članka...."

Izjavo g. Javornika objavlja mo v vrednost našim čitateljem.

Uredništvo SLOVENSKE

DRŽAVE

Mohorjev koledar celjske

Mohorjeve družbe se je spomnil stoletnice Baragove smrti z več sestavki. Vilko Fajdiga je napisal sestavek Jubilej velikega Slovenca, ki mu sledi Iz Baragovih misijonskih poročil ter odstavek o Baragi, ki ga je Loliu Adamič zapisal v svoji knjigi A Nation of Nations, Baraga — dobronik Indijancev. —fs.

• Silvo Kranjec je prispeval sestavek za še eno stoletnico, ki jo praznujemo Slovenci v letošnjem letu — Ob stoletnici tabarov. Prvi tabor, ki ga je namestništvo v Gradcu sicer prepovedalo, pa ga je moralo na zahtevo notranjega ministra dr. Giskre, le dovoliti, je bil v Ljutomeru 9. avgusta 1868, še večji pa 6. septembra istega leta v Zalcu. —fs.

• Zimska številka Baraga Bulletin ima na naslovni strani fotokopijo pisma generalnega vikarja enemu duhovnikov, ki ga je Baraga vodil po posebnem dogovoru z detroitskim škofom. Pismo je bilo pisano na dan Baragove smrti. Številka ima tudi več pisem, ki so bila pisana ob Baragovi smrti ter Baragovo pismo, ki ga je še narekoval 3. decembra 1867. —fs.

Toronto

• Ontario Credit Union News, glasilo lige kreditnih zvez v Ontariju, je posvetilo večji del šeste strani letošnje januarske številke 10. obletnici Hranilnice in posojilnice slovenskih župnij in Toronto. Poročilo vključuje tudi tri slike — simbol kreditnih zvez, mož z dežnikom — s slovenskim napisom, sliko odbora ter sliko glavne mize z banketa. —fs.

• Urednik Slovenske države in tajnik organizacije kanadskega etničnega tiska g. Vladimir Mauko je dobil od državnega tajništva stoletniško odlikovanje (Centennial Award) za svoje javno delovanje. Sodelavci lista in bralci mu k zasluženemu odlikovanju iskreno čestitajo! — fs.

OBČNI ZBOR SLOVENSKE HRANILNICE IN POSOJILNICE

Janeza E. Kreka v Torontu

Kar udomačilo se je že, da je zadnjo nedeljo v januarju občni zbor SLOVENSKE HRANILNICE IN POSOJILNICE. Tako je bilo tudi letos. Kmalu po drugi uri popoldne se je dvorana slovenske župnije Marije Pomagaj na Manning Avenue napolnila in predsednik g. Viktor Trček je s pozdravom in dobrodošlico vsem navzočim začel zborovanje. V imenu ravnateljstva je na kratko povedal kako je posojilnica in hranilnica v preteklem poslovnem letu delovala in kake uspehe je imela. Ker se bliža petnajstletnica ustanovitve zadruge (sredi tega leta) je omenil tudi njeno rast od skromnih začetkov do sedanjega stanja, to je od 139 članov in \$24.399.00 vlog prvega leta je narasla do konca tega poslovnega (31.XII. 1967.) leta na 1922 vpisanih članov in \$1.246.733.00 hranilnih vlog. Med tem časom je posojilnica posodila svojim članom \$4.026.650.00 od katerih so marljivi in vestni člani vrnili že \$3.080.000.00, tako da je posojenih še vedno okrog milijon dolarjev. Res lep uspeh. Omenil je tudi, da bo v jeseni proslava te petnajstletnice.

Za njim je podal pregledno finančno poročilo blaginje g. J. Senica. Iz poročila se vidi velik letni promet, ki gre že v milijone. Zvedeli smo tudi da so iz

datki za celotno poslovanje v primeri z drugimi kreditnimi zvezami zelo majhni, v primeri s privatnimi podjetji pa se skoraj ne dajo primerjati. To je mogoče le zato, ker vsi odborniki delajo zastonj. Skoraj ves čisti dobiček se je razdelil med člane v obliki 5% obresti na hranilne vloge in 20% popust (rebate) na obresti osebnih posojil.

Iz poročila kreditnega odbora, ki ga je podal g. Mihevc, smo izvedeli, da je posojilnica izdala v pretekli poslovni dobi preko \$420.000.00 posojil. Povedal je tudi, da je veliko zanimanja in prošnje za hipotekna posojila, katerih pa posojilnica zaradi vladnih odredb in omejitev ne more dati, kakor bi mi sami to hoteli in tudi lahko dali. Osebna posojila pa so pod običajnimi pogoji vedno na razpolago.

Za nadzorni odbor je poročal dr. F. Habjan. Naglasil je, da je nadzorni odbor na svojih rednih pregledih ugotovil pravilno, vestno in točno vodenje knjig in računov. Kakor že prej predsednik Trček, tako je tudi dr. Habjan v imenu nadzornega odbora izrazil pohvalo in zahvalo za nesebično in pošteno delo upravnika in blaginje Janeza Senice in njegovega pomočnika g. S. Koserja.

Zaradi boljšega nepretrganega poslovanja glavnega in drugih odborov se voli vsako leto približno eno tretjino novih odborov. Triletna doba je letos potekla g. Viktorju Trčku, dr. Petru Urbanu, g. Teodorja Lebarju in g. Franku Pajku. G. Trček in g. Pajk sta bila ponovno izvoljena. G. Urban in g. Lebar pa sta izjavila, da zaradi zaposlenosti to leto ne moreta kandidirati. Na njuni mesti sta bila izvoljena g. Jože Pogačar in g. Janez Cvetko.

Po koncu formalnega dela občnega zbora se je začel družabni del, ki je ob pogrnjenih in dobro obloženih mizah trajal še precej časa v prijetnem razgovoru in družbi znancev in prijateljev. Poročevalec

Cleveland

V Clevelandu je napredal 35 let star, dobro upeljan, gostinski obrat v slovenski restavraciji z državnim dovoljenjem za točenje in prodajanje vina in piva. Za pojasnila in dogovore pišite na naslov: Mrs. H. Lobe, 6802 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio 44103.

Prireditelja Sportnega kluba

V soboto zvečer 13. januarja je

ONTARIO
PROVINCE OF OPPORTUNITY

Government
Information

From the
Department of Justice and
Attorney General

Vlada je pred kratkim dobila poročilo Ontarijskega odbora za pravne reforme za Osnove odškodnine v slučaju razlastitve. Ta zadeva je skrbela vlado, in 8. marca 1966., je pravni minister in glavni advokat dal navodilo Odboru, da začne popolno in vso proučevanje stvari in da mu potem poda podrobno poročilo.

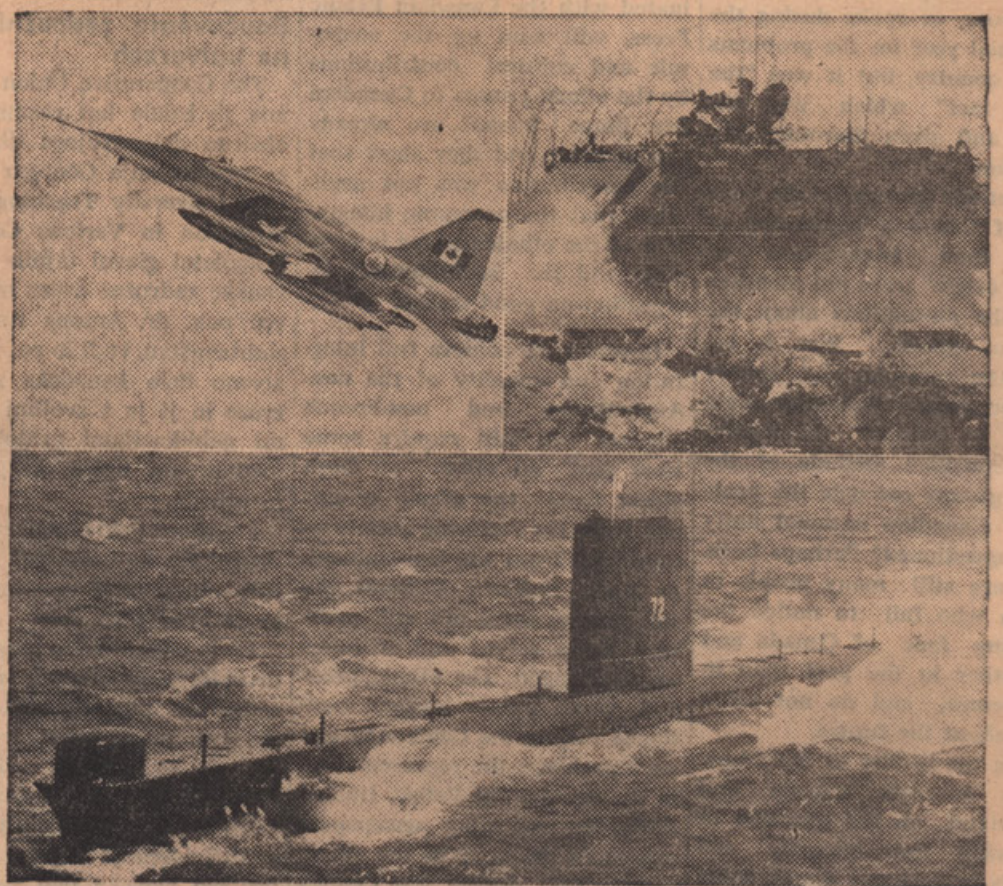
Odbor je po posvetovanju in poizvedovanju ter sprejetja poročila od organizacij, kakor tudi od posameznikov, svetoval da naj se poleg zadostne odškodnine za razlastitev nepremičnin, ustanovi tudi poseben denarno premitiven načrt za pomoč osebam, ki se morajo preseliti.

Bila je svetovana, nova formula za določitev odškodnine ki ne bo samo temeljila, na časovni prodajni vrednosti razlašene nepremičnine, ampak bo vsebovala vsoto za škodo, ki jo je utrpel lastnik z razlaščenjem, vključno stroške za preselitev, pravne stroške in stroške za ocenitev nepremičnine, izgube pri podjetju ter plačila za popravila, ki sicer ne dvignejo vrednosti nepremičnine.

....Ta na svetovanja predstavljajo tisto pozornost, ki je bila dana temu vprašanju. Vlada preučuje poročilo s pogledom na vse postavke in pozornosti, ki bi jih ta nasvetovanja rodila, če bi se izvedla, na vseh obsestih, ki lahko podvzamejo korake razlaščevanja.

the Hon. John Roberts
Prime Minister of Ontario

Kanadske oborožene sile

SILA BODOČNOSTI

Služi svetu -- za mir

KANADSKE OBOROŽENE SILE

MISLITE O NJIH

To je devetnajsto nadaljevanje nove "3 strani" SLOVENSKE DRŽAVE, namenjeno sistematični analizi tekočega razvoja razmer v Sloveniji in Jugoslaviji pod rahljalno se komunistično oblastjo. Nova stran se bo razvila v vrsto stalnih rubrik o pomembnih razvojnih

silnicah slovenske stvarnosti. Posamezne rubrike bodo pisali strokovnjaki na dotičnih področjih z lastno avtorsko odgovornostjo. Ker je tisk v Sloveniji še vedno zaprt v tesne okvire, svetovni tisk pa omejen na bolj slučajnostno in površno poročanje o

tamkašnji razvoju, upamo da bo globlja analiza na tej strani dopolnila važno vrzel v dosedanjem prikazovanju sprememb, katerih pomembnost presega politične meje Slovenije in Jugoslavije.

Uredništvo "Slovenske države"

Naraščujoči pritisk za konfederacijo:

Slovenija vodi

Ciril Zebot

V januarški številki SD smo poročali o začetkih spora med Slovenijo in zvezno vlado glede na stopnjo gornje meje davka na osebne dohodke za skupne potrebe republik in občin. Medtem sta zvezni in gospodarski zbor v Beogradu 29. decembra 1967 v resoluciji o temeljnih gospodarske politike za leto 1968 nenadoma vključila odstavek, naj bi gornja meja republiškega davka bila 26 odstotkov.

Slovenska vlada in skupščina sta že lani poudarila enotno stališče, da naj bi vsaka republika sama določila gornjo mejo svojih davkov v skladu s svojimi lastnimi potrebami. Te so v Sloveniji zaradi preteklega gospodarskega izboljšanja in večjih kulturnih ter socialnih zahtev višje razvite dežele večje kot npr.

v manj razvitih južnih republikah razen Hrvatske, ki tudi ima večje potrebe.

Izgleda, da je zvezna resolucija bila tista bilka, ki je strla hrbet slovenske in hrvaške potrpežljivosti. Ker je Slovenija bila svoje stališče jasno izrazila že lansko leto, so vladni krogi v Ljubljani očitno smatrali vrjine: ni odstavka v zvezni resoluciji kot nenadno provokacijo. Nanjo je odgovoril predsednik slovenske vlade Stane Kavčič v obliki razgovora z beograjsko POLITIKO.

Kavčičeva Izjava

Kot posnemamo po DELU z dne 10. januarja, ki je objavilo slovenski prevod Kavčičeve izjave POLITIKI, so njene poglavitne točke naslednje:

„Na svoji IX. seji, ki je bila 21. novembra 1967, je centralni komite Zveze komunistov Slovenije sprejel resolucijo, v kateri je med drugim rečeno: V zvezi s tem je treba prenesti s federacije na republike naloge, ki jih lahko uspešneje opravljajo...“

Razen tega imamo tu tudi ne-

frontacije, je treba odgovoriti: to vprašanje je bilo povzdignjeno na to raven že prej, pred zasjedanjem zvezne skupščine oziroma pred izglasovanjem omejenih resolucij....

Povzdiganje je bilo že davno povzdignjeno na to raven in kolikor se zdaj kot takšno ne obravnava, zdi pa se mi, da sta glavna zlo in osnovni nesporazum prav v tem, da se ne obravnava tako, bo neogibno povzročilo nadaljnje politične konfron-

Mi smo trdno prepričani, da se je treba takšnega problema lotiti z načelnih, političnih in sistemskih vidikov. To pa pomeni, da je treba vprašanje postaviti takole: ali lahko republika ali narod potem ko je izpolnil vse svoje obveznosti do federacije v številni pomoči nerazvitim in s tem socialistični skupnosti, sama razpolaga in deli ostanek narodnega dohodka? Mislim, da je to vprašanje teoretično in načelno politično jasno že od začetka ustanovitve nove Jugoslavije. Če ne bi bilo tako, bi to pomenilo, da se federativni sistem oziroma statutarne pravice republik bolj ali manj izpavajo v nekakšnih avtonomnih kulturnih pravicah; v bistvu bi tedaj imeli centralistično in unitaristično državo, ne pa socialistične skupnosti enakopravnih in suverenih narodov....

Zgodovinski razvoj, ekonomski potenciali, socialna in splošna družbena struktura v posameznih republikah in med posameznimi narodi v Jugoslaviji so namreč tako različni, da je nemogoče v pogledu delitve narodnega dohodka uporabljati povsem enake in povprečne jugoslovanske odločitve, kakor so na primer limiti....

Slovenska kultura je imela v minulosti specifičen položaj in na podlagi tega se je tudi razvila in prispevala svoj velik delež v boju za narodni obstoj in razvoj. Sedanja slovenska družba ima do nje posebne, morda nekoliko drugačne obveznosti, kakor je to primer v kaki drugi republici....

Republiški in gospodarski zbor skupščine Socialistične republike Slovenije sta na svoji seji 10. oktobra lanskega leta soglasno sprejela resolucijo o gospodarskih gibanjih, v kateri je bilo med drugim rečeno: „Uspešno izvajanje gospodarske in družbene reforme zahteva upoštevanje specifičnosti posameznih republik na vseh področjih družbenega življenja. S tem je že sama po sebi poudarjena odgovornost republik za formiranje in izvajanje ustrezne politike na posameznih področjih gospodarstva in družbenih služb. Za uveljavljanje takšnih načel kakor tudi

za uresničevanje ciljev gospodarske reforme se kažejo kot nesprejemljivi procesi, ki na njihovih osnovah prihaja do sklepov v merilih federacije. Pri obravnavanju nadaljnjega razvoja gospodarskega sistema s federacijo glede prenašanja pristojnosti na republiko bo torej treba poudariti večjo samostojnost republik. Iz navedenih ugotovitev sledi, da je treba takoj prenesti pristojnosti pri odločanju o stopnjah prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja občanov in davka na promet blaga na drobno, o davčni politiki in družbenem dogovarjanju o višini osebnih dohodkov.“

Ne morem in ne želim ničesar prerokovati. Mi v Sloveniji ne zahtevamo nobenega denarja od organov federacije, želimo in zahtevamo pa razumevanje, da je nujno potrebno, da slovenska skupščina v sodelovanju z vsemi drugimi političnimi in družbenimi faktorji odloča, kako bo razdelila naš narodni dohodek, potem ko je Slovenija svoje obveznosti do federacije že izpolnila. Če za to ne bo razumevanja, so politična in druga trenja neogibna. Trdno sem prepričan, da ogromna večina delovnih ljudi v Sloveniji ne želi, da bi prišlo do njih, moram pa iskreno reči tudi to, da nismo pripravljeni za vsako ceno ogniti se jim.“

(Podčrtal C. Z.)

Globlji politični pomen Kavčičeve izjave je v izrazu slovenske odločnosti, da bodo tokrat vztrajali v borbi za resnično politično in finančno samostojnost Slovenije v odnosu do njenih lastno ugotovljenih potreb in možnosti. Neupoštevanje te slovenske odločnosti, je izjavil Kavčič dobesedno „...bo neogibno povzročalo nadaljnje politične konfrontacije, a upam, da ne bom pretiral, če rečem, da ne bo povzročilo tudi zelo resne politične komplikacije.“ Izjava je sama dovolj jasna.

To slovensko stališče je močno podčrtal dopisnik THE NEW YORK TIMES-a v posebnem članku dne 21. januarja. Citatelji SD se bodo spomnili, da je isti dopisnik 22. novembra 1967 objavil globok in duhovit članek o nedvoumni odločnosti Slovencev in Hrvatov izvajati vedno večje nadzorstvo nad go-

se tudi ostale štiri republike pričele nagibati k slovenskemu stališču....

Pomembnost spora sega preko gospodarskih posledic enopolne odstopne razlike v davčni stopnji. Gre za to, koliko oblasti bosta imele zvezna vlada in komunistična partija, da vsilita republikam in njihovim partijam važnejše

in politične odločitve.“

Tako se po več ko dvajsetih letih papirnate slovenske suverenosti sedaj začne resna borba za njeno uresničitev. Kot Slovenci doma, tako tudi Slovenci v svetu upajo, da bo ta borba uspešna. To je sedaj tista težka pot v slovensko državo, potem ko so zgodovinski trenutki za njeno

Stališče Slovencev v Svetu

Ko se v Sloveniji vrši preokret k resni odločnosti v smeri slovenske države, bi bilo prav in koristno, ko bi se Slovenci v svobodnem svetu povezali v izrazu razumevanja razvojnih naporov v

skem življenju v Sloveniji ter pojave kritičnosti in različnosti mnenj v javnem razpravljanju. 2. Pozdraviti je že priborjeno stopnjo večje enakopravnosti med narodi Jugoslavije, delno zmanj-

začetno in dokončno uresničenje v sklopu prve in druge svetovne vojne bili zamujeni.

Razliko med suverenostjo na papirju in v praksi je dobro izrazil Janez Vipotnik v uvodniku v DELU 1. decembra 1967: „Po ustavi so republike odgovorne za razvoj tako imenovanih družbenih služb, toda odgovornost zanj ni mogoča brez ključa do materialnega reševanja teh delavnosti, kar mora biti izključna domena republike. Medrepubliško uravnavanje pa bo učinkovitejše v medsebojnem dogovarjanju kot pa z zvezno zakonsko prisilo.“ (Podčrtal C.Z.)

omenjeni dosežki in nadaljnji naporji za svobodo Slovencev in za državno samostojnost Slovencev niso politično ne dovolj okrepljeni in ne zavarovani.

4. Zato je potrebno ponovno

POT V SLOVENSKO DRŽAVO

Jugoslavija je nastala kot improvizirana država na tvorba Srbov, Hrvatov in Slovencev (pa še drugih, o katerih se takrat sploh ni govorilo), ko je bila v prvi svetovni vojni premagana Avstro-Ogrska, v kateri so bili drugi narodi izpostavljeni nemški nadvladi in raznarodovanju. Djilas je opozoril na podobne negativne razloge, ki so ohranjali obstoj (pa zavirali razvoj) Jugoslavije po prvi in drugi svetovni vojni. Teh negativnih razlogov po mnenju Djilasa danes ni več, vsekakor pa ne v dovoljnem obsegu, da bi se vnaprej mogli ohranjati dosedanje prisilne oblike mednarodnih odnosov v Jugoslaviji.

Posebno politično sožitje ožjih skupin narodov v sodobnih evropskih razmerah more biti le prostovoljno na osnovi jasnih pozitivnih razlogov za njih posebno povezavo. Taki razlogi pa od začetka prve Jugoslavije do danes niso nikoli bili soglasno ugotovljeni in pogodbeno formulirani med demokratično izbranimi predstavniki narodov Jugoslavije....

Povojna Jugoslavija je imela glede mednarodnih odnosov navidezno boljši začetek. Na papirju je nastala kot zveza šestih republik z ustavno pravico do odcepitve, dejansko pa je bila pod centralizirano totalitarno diktaturo takrat stalinistične KPJ in zato brez osnovnih pogojev ali vidnega upanja za demokratizacijo. Danes ves svet ve, da so vse do padca Rankovića julija 1966 njegovi srbsko-partijski sodelavci v glavnem obvladovali ne la tajno policijo, temveč tudi partijski, državni in celo „samoupravni“ gospodarski aparat „zvezne“ Jugoslavije. ... so petdesetletne pritožbe Slovencev v obeh Jugoslavijah bile prav proti centralistični zakonodaji in upravi iz Beograda, ki se ni ozirala na slovenske potrebe in je dostikrat bila v veliko slovensko škodo....

Navzlic začetemu popravljanju mednarodnih odnosov in drugih ferom po padcu Rankovića pa ne smemo izgubiti izpred oči dejstva, da ima današnja Jugoslavija še vedno enopartijski politični sistem Zveze komunistov, ki si lasti ideološki in politični monopol nad vsem sedanjim in bodočim razvojem. Se le ko bo ta jedrna ovira prostega odločevanja demokratično reformirana, bodo narodi Jugoslavije sploh šele mogli svobodno ugotoviti, ali obstajajo zadostni pozitivni razlogi, da se dogovorijo za pogodbeno zvezno sodelovanje v okviru konfederacije, ki jo omenja Milovan Djilas.

Konfederacija je namreč pogodbeno zveza enakopravnih držav, ki se povežejo za skupno upravljanje soglasno dogovorjenih specifičnih pristojnosti, ki so v spoznano in priznano skupno korist vseh državljanov. Vse oblastvene pristojnosti, ki niso soglasno in pogodbeno prenesene v skupno upravljanje, ostanejo v suvereni pristojnosti poedinih držav-članic v smislu njihovih neodvisnih ustav in zakonov....

Zato je potrebno zaključiti, da se bo v izpolnjenih pogojih demokratizacije Jugoslavija ali preoblikovala v svobodno dogovorjeno konfederacijo držav, kot jo je naznačil Djilas, — ali pa se bo razšla, ker so danes na ozorju še druge pozitivne alternative.

(Ciril Zebot, SLOVENIJA VCERAJ, DANES IN JUTRI).

Sloveniji in jim nuditi konstruktivno moralno oporo. Zdi se nam, da bi tako stališče Slovencev v svetu bilo primerno izraženo v naslednjih štirih točkah:

1. Pozdraviti je znake večje sproščenosti v zasebnem, kulturnem, cerkvenem in gospodar-

stvanju beograjskega centralizma ter sedanje prizadevanje za konfederativno preureditev odnosov med suverenimi republikami.

3. Obenem pa je treba ugotoviti, da sta Slovenija in Jugoslavija še vedno neizborno pod silo enopartijskega režima in da zato

spoštovati pravico, resnico, svobodo. Toda še preden je bila ta predstava o idealnem svetu zgrajena, že so jo vsakdanji dogodki začeli rušiti.

Drobni dogodki vsakdanjosti so nam dajali drugačno podobo sveta, za katerega smo bili pripravljeni storiti vse.

ODMEVI...

Ljubljana, januarja 1968

„Veliko lažje in prijetneje mi je sedaj, ko vem, da so povsod rojaki z željami, podobnimi mojim in da v svojih upih in načrtih nismo osamljeni.“

Prišlo je novo leto, ki nam mora približati našo jutrišnjo Slovenijo. Vem, da obstaja veliko različnih predstav o tej novi Sloveniji. Naša generacija si želi predvsem pravičnosti in svobode. Predstavljamo nov rod, ki je bil vzgojen v novem „jugoslovanskem“ duhu. Kot prvošolci smo nosili titovke, prebirali črno-bele zgodbe o junaških partizanih, o belem kruhu za vsakogar. V gimnazijskih letih smo poslušali predavanja o novi ustavi, ki naj bi bila najnaprednejša, najpravičnejša, najboljša....

Mnogo se nas je navdušilo nad vsemi temi superlativi in zdi se mi, da smo se v tem času naučili

Brezmiselnost in praznost dijaškega samoupravljanja in šolskih skupnosti; maturantski izlet na Triglav, ker za drugim nismo imeli denarja (med tem ko srbski osnovnošolci vsako jesen in pomlad preplavljajo Bled); kriterij za sprejemanje študentov v študentsko naselje; diskriminacija Slovencev vstopov: v investicijah, financiranju, celo v športu; „veleumno“ izpeljani velenjski projekt; zahteve po jugoslovanski narodnosti; „svobodne“ volitve edinega kandidata; narodni heroj je obiskoval prijateljske dežele s kar tremi ladjami — in še tisoč drugih dogodkov je iz nas krojilo nacionaliste,

opozoriti na nujnost, da se borba za samostojnost Slovenije glede skupnih potreb in skupnih dosežkov slovenskega naroda ter naporji za široko svobodo Slovencev glede njihovih zasebnih potreb in dosežkov vzporejajo v demokratičnem okviru vsaj dveh samostojnih političnih organizacij, da bodo tako vsi Slovenci mogli polno enakomerno in enakopravno sodelovati pri oblikovanju slovenske bodočnosti.

ki ne bodo nikoli žrtvovali svojega slovenstva za jugoslovanstvo. In to naj bi predstavljalo slovenski materialistični šovinizem.

Velikokrat je bila napisana fraza, da smo Slovenci končno dobili svoj prostor na soncu leta 1945, a obenem vem za dejstvo, da je pred 50 leti dr. Korošec v avstro-ogrskega parlamentu govoril slovensko, medtem ko se morajo naši poslanci sedaj mučiti s srbohrvaščino.

Radi bi čim prej spravili vse naše papirnate pravice v stvarnost in v tem so naše želje in upi enaki Vašim. Zato sem prepričan, da bo Vaša knjiga toplo sprejeta med mladim rodом. (Pismo študenta iz Ljubljane avtorju knjige SLOVENIJA VCERAJ, DANES IN JUTRI).

Zasnova slovenske države

Ko se je po treh tednih povratnega tavanja prebil nazaj do Ljubljane, je profesor Ehrlich 3. (1941) maja predvojnimi politikom doma predlagal, da je nujno potrebno ustanoviti podtalno slovensko vlado za medvojno vodstvo zapuščene, razkosane in preganjanje Slovenije. Do te vlade ni prišlo in nad Slovenijo je legla dolga oboj trojnega uničevanja, ki mu je sledilo mrko jutro osvobodjenja brez svobode, zedinjenja brez Koroške in Trsta ter slovenske republike brez suverenosti.

A Ehrlichovo višarsko slovenstvo je pripravilo gredo in njegova jabska pobuda leta 1941 je vanj položila seme iz katerega se je razrastlo posled neusahljivo slovensko državno hotenje....

Jedro Ehrlichovega „višarskega slovenstva“ je v izvedbi slovenske politične samoodločbe za slovensko oblast kot jamstva slovenske narodne samobitnosti in ozemeljske celotnosti ter kot praktičnega pogoja za pristo izbiro najboljših državno-političnih alternativ, ki bi pri rokah: ali Slovenija s Trstom kot neke vrste „jadranska švica“ ali Slovenija kot enakopravna država-članica pogodbeno jugoslovanske konfederacije ali pa Slovenija v neposrednem sklopu širše evropske zveze držav.

Obstoj slovenske države bo jamčil, da s Slovenijo v bodoče ne bodo zopet ravnali kot z okrnjenimi pokrajinskimi priveski tujih političnih tvor. Obstoj slovenske države bo tudi zagotovil, da Slovenije ne bodo nepogodbeno in posredno vključevali v širše zveze. Kakršnakoli bi že bila kaka bodoča zveza držav okoli Slovenije, Slovenija bi si morala v njej zagotoviti neposredni položaj države-članice. Skratka, slovenska država mora postati eno izmed osnovnih dejstev nove Evrope, o katerem ni več debate....

Slovencom so imperialistično odrekli pravico samoodločevanja in pogodbenega sodelovanja pred in po obeh svetovnih vojnah. Se le sedaj nastajajoča slovenska država bo—upajmo, da kmalu—zajamčila, da bo slovenska gospodarska zmogljivost v bodoče služila doseganju slovenskih teženj in ciljev, ki si jih bodo suvereni Slovenci sami demokratično krojili. Pogodbeno suverena slovenska republika bo preprečevala, da bi tudi v bodoče slovenske gospodarske dosežke davčno konfiscirali po starih ali novih imperialističnih merilih iz neslovenskih političnih središč za neslovenske interese. Tudi slovenska pomoč gospodarsko nerazvitim predelom mora biti prostovoljna in pogodbeno na osnovi slovenske zmogljivosti.

Nekako tak je bil narodno-politični program za povojno Slovenijo, kot ga je v izkušnjah dveh svetovnih vojn spoznal in v začetku trojne okupacije 1941 predložil profesor Ehrlich.(Ciril Zebot, SLOVENIJA VCERAJ, DANES IN JUTRI)

dvoumno politično stališče skupne seje predsedstva in izvršnega komiteja centralnega komiteja Zveze komunistov Hrvatske z dne 22. decembra 1967, ki sta se tudi izrekla za delimitiranje stopenja na zvezni ravni.

Mislim, da je vsakemu političnemu človeku povsem jasno, da je s temi dokumenti in s temi političnimi gledišči to vprašanje že s tem povzdignjeno na izrazito politično načelno sistematsko področje. Vsem tistim, ki se zdaj čudijo, zakaj se to vprašanje povzdigne na teran politične kon-

federacije, a upam, da ne bom pretiral, če rečem, da bo povzročilo tudi zelo resne politične komplikacije....

Če so republiški izvršni sveti, kar je ob neki priložnosti rekel tovariš Krste Crvenkovski, postavljeni v tak položaj, da morajo biti ali navaden propagandni aparat zvezne administracije in samo propagator idej in gledišč zveznega izvršnega sveta ali njegova opozicija, tedaj moram reči, da se stvari razvijajo zdaj tako, da nas zelo naglo in odločno potiskajo v to drugo smer....

Konfederacija ali odcep

Besedo konfederacija, ki je bila prej rabljena le v strogo zaupnih pogovorih, danes Slovenci izgovarjajo brez omejevanja, celo vladni in partijski funkcionarji. Vsi so prepričani, da je za Jugoslavijo — deželo več narodov, nekateri v ostrem zgodovinskem nasprotju — edina pot k mirnemu razvoju v takih odnosih, da bodo vsaj nekatere republike imele skoraj popolno samostojnost v njihovem lastnem gospodarskem in družbenem razvoju....

Če bi kaka politična reakcija v Beogradu hotela ustaviti ta postopni razvoj k republiški samovladi, bi prišlo do močnega pritiska za popoln odcep od Jugoslavije. To priznavajo celo važne partijske osebnosti. (Richard Eder, THE NEW YORK TIMES, 22. novembra 1967)

V objavljenem intervjuju je g. Kavčič pred kratkim svaril, da bi kakršnakoli polzkuš od strani zvezne vlade vztrajati na svojem stališču o spornem predmetu — gornja stopnja davka na osebne dohodke — privedel do odprtega političnega spora. (Podčrtal C.Z.)

spodarskim, družbenim in političnim razvojem v svojih republikah. (Podčrtal C.Z.)

„Politična in gospodarska teza za Slovenijo in Hrvatske v zveznem ravnotežju je ogromna in vsi znaki kažejo, da bo prišlo do zvezne kapitulacije. Pravkar so

ZNAKI RAZVOJA

KOMISIJA ZA DOLGOROČNI RAZVOJ SLOVENIJE

Izvršni svet slovenske republike je imenoval komisijo za izdelavo zasnove dolgoročnega gospodarskega razvoja Slovenije. V komisiji so strokovnjaki vseh panog gospodarstva, profesorji ekonomske fakultete, zastopniki vseh strokovnih združenj, finančni izvedenci in zastopniki raznih družbenih ustanov. 27-članska komisija je zelo široko zasnovana in ima reprezentativen značaj.

Imenovanje te komisije je zelo važen znak razvoja. Saj je to prvič, po vojni, da vlada v Ljubljani smatra za potrebno, da uradno poskrbi za sistematični gospodarski razvoj Slovenije kot samostojne enote in celote v interesu slovenskega naroda, njegove kulture in njegove bodočnosti. S tem postaja slovensko gospodarstvo samostojno narodno gospodarstvo Slovenije.

PRVI DIALOG

V januarjski številki smo v članku "Slovenija pred osnovnimi spremembami?" poročali — med drugim — tudi o vedno bolj glasnih zahtevah kulturnih krogov v Sloveniji po dialogu s slovenskimi izobraženci v zamejstvu. Med tem je res prišlo do prvega primera takega dialoga, in sicer med uredniki slovenske revije "MOST", ki izhaja v Trstu in uredniki ljubljanskih NAŠIH RAZGLEDOV. Sestali so se 20. januarja v Ljubljani. Iz uredništva MOST-u so se razgovor udeležili dr. Stanko Janežič, dr. Aleš Lokar, prof. Alojz Rebula in dr. Drago Stoka. Uredništvo NAŠIH RAZGLEDOV pa so zastopali Bogdan Capuder, Drago Drušković, dr. Jože Gorčar, Stefan Kališnik, dr. Janko Pleterški, Ivan Potrč in Vasja Predan.

Iz poročila o tem pogovoru povzemamo iz DELA (21. jan.) naslednje:

"V pogovoru, ki je na pobudo Mostu zadel večje povezovanje slovenske kulture, odnos kulture v domovini do slovenske kulture v zamejstvu, širše in globlje uveljavljanje slovenske kulture v svetu in sodelovanje narodnosti iz zamejstva pri tem, se je po izmenjavi načelnih mnenj in spoznanj izoblikovalo nekaj konkretnih sklepov. Za spomlad je na pobudo urednikov Mostu — v načrtu v tržaškem kulturnem domu okrogla miza o današnji slovenski kulturi. Pobuda urednikov NAŠIH RAZGLEDOV pa je, da bi pripravili posebno številko, uglašeno na temo slovenskega človeka doma in za mejo. Nakazane so bile tudi možnosti vzajemnih dogovorov med uredniki dunajskega Forum, Mostu, NAŠIH RAZGLEDOV in revije Trieste."

Celovski "Gallus" gostoval na Gorenjskem

Pevski zbor "Jakob Petelin Gallus" iz Celovca je pod vodstvom dirigenta dr. F. Cigana preteklega novembra gostoval v Kranju in v Bohinjski Bistrici. Nastopil je z izbranim sporedom slovenskih umetnih in koroskih ljudskih pesmi. Nastop pevcev je presentljivo dobro uspel. Po mnenju opazovalcev je to pripisati posrečeno izbranimu sporedu in odličnemu podajanju. Po nastopu v Prešernovem gledališču v Kranju je dirigent in pevec v daljšem govoru najprej čestital skladatelju Luka Kramolcu, v imenu Kluba koroskih Slovencev v Ljubljani. Za njim pa so izrekli čestitke še zastopniki Akademskoga cerkvenega zbora, Koroskega akademskoga okteta in Akademskoga pevskega zbora "Tone Tomšič" iz Ljubljane.

Slovenija dobila železniško zvezo s svojo obalo

Drugega decembra 1967 je začela uradno obratovati železnica Prečnica-Koper, s čimer je dobila Slovenija železniško zvezo s slovenskim delom jadranske obale in s Koprjo kot pristaniškim oknom v svet. Za zvezo Slovenije z morjem so napravili načrte v Sloveniji. Pri tem so bili vsi prepričani, da bo 31,4 km dolge proge — tako važne za Slovenijo in ta del države — zgradili ali zgradila ali vsaj njeno gradnjo izdatno podprla osrednja državna

vlada v Beogradu. Vendar se to ni zgodilo. Zvezna državna blagajna zavažno železniško zvezo Slovenije z morjem ni dala niti pare, medtem ko je v istem času financirala gradnjo železniških prog v drugih delih Jugoslavije. Toliko opevano bratstvo in enakost med narodi Jugoslavije je v tem slovenskem primeru znova dobilo neizpodbitno znanje. Toda koprski železnica je bila kljub temu zgrajena in sicer s sredstvi, ki so bila zbrana v slovenski republiki in pretežno v slovenskem gospodarstvu.

Državno mejo v Sloveniji lani prekorčilo 80 milijonov oseb

Cez mednarodne mejne prehode v Sloveniji je potovalo skoraj 90% vseh, ki so odšli ali prišli v Jugoslavijo; v letu 1967 je bilo 80 milijonov "prehodov" jugoslovanskih in tujih državljanov in okoli 20 milijonov motornih vozil. Leta 1966 je čez mejne prehode v Sloveniji potovalo le 59 milijonov ljudi. Ta ugotovitev pa je — med drugim — postala zahteva po čim prejšnjo modernizacijo zastarelih prehodov kakor tudi po izboljšavi cest. Poldrugo milijardo starih dinarjev — ki so jih nabrali na mednarodnih mejnih prehodih v obliki upravnih taks na tuja cestna motorna vozila, je zvezni minister za promet razdelil tako, da je Slovenija dobila 223 milijonov starih dinarjev. V tej zvezi so se pojavili glasovi, da bi bilo ta sredstva treba deliti po drugačnih merilih, kjer bi morali upoštevati predvsem obremenjenost cest ne pa samo njih dolžino.

Kardinal Šeper nasledil kardinala Ottaviana v Rimu

Papež Pavel Šesti je imenoval zagrebskega nadškofa kardinala Franja Šeperja za proprefekta Kongregacije za versko doktrino. Dosedanji proprefekt te Kongregacije, katere vrhovni voditelj je papež sam, kardinal Alfredo Ottaviani, je podal ostavko. Kongregacija za versko doktrino je eden najvažnejših resorov rimske kurije. Kardinal Šeper je bil že jeseni na škofijski sinodi v Rimu izvoljen za predsednika komisije za doktrinarna vprašanja tega zbora. Zagrebski nadškof bo prvi cerkveni dostojanstvenik iz kake vzhodno-evropske države, ki bo na tako važnem položaju v Vatikanu.

Predsednik jugoslovanskega izvršnega sveta Mika Špiljak sprejet pri papežu

Papež Pavel Šesti je 10. januarja dopoldne sprejel v posebni avdijenci predsednika jugoslovanske vlade Mika Špiljaka. Pri avdijenci, ki je trajala 45 minut, sta bila navzoča tudi tajnik Kongregacije za izredne cerkvene zadeve monsignor Agostino Casaroli in pod ostanec jugoslovanske vlade pri Sveti Stoli Vjekoslav Cvrlje.

Dialog o brodolomcu

V zvezi s člankom, ki je objavil AMERIKANSKI SLOVENEK (Cleveland) z dne 7. junija 1967: „Zanimivo srečanje v Katoliškem domu v Gorici“ se je v DELU razvil živahen dialog med direktorjem Studijske knjižnice v Koprju Srečkom Vilharjem in koprskim kaplanom g. Bojanom Ravbarjem.

Vilhar pravi v svojem dopisu „Kdo je brodolomec“ (Pisma bralcev, DELO, 8. nov.), da gre pri tem članku za izveček iz predavanja, ki ga je imel v stari Gorici koprski kaplan Bojan Ravbar. Predavatelju očita, da je pri poslušalcih skušal napraviti vtis, „kot da je bil Koper res popolnoma italijansko mesto“ in kot da bi Jugoslavija prišla v te kraje kot osvajalec. Pisec tega dopisa DELU pravi dalje: „O novih prevlačilcih Koprja pa piše članek (ameriški, op. pisca) dobesedno tole: „Prišli so Slovenci iz notranjosti, prišli Jugoslovani iz drugih republik, prišli ljudje, ki so želeli začeti z novim življenjem, brodolomci v družbi, brodolomci v družini, ljudje, ki se preteklosti niso hoteli spominjati več... in prav v tem je moralni problem Koprja. Ljudje so prišli iz vseh strani, na razvalinah raz-

drtih družin so si ustvarili nove, odsoten jim je vsak čut navezanosti na cerkev in župnijo.“ Tako nas torej predstavlja našim rojakom v Ameriki koprski kaplan Bojan Ravbar, oziroma dopisnik, ki poroča o njegovem predavanju v stari Gorici. Nepoučen človek si bo na osnovi takega pisanja ustvaril podobo o nas, kot da smo se v Koprju zbrali vsi ti isti, ki nismo imeli iti kam drugam, skratka propadli ljudje iz vse Jugoslavije."

Na ta dopis je g. kaplan Ravbar poslal DELU odgovor, ki ga je tudi objavilo. V njem pravi: „Nisem mogel verjeti, da je tuj novinar mogel v toliki meri povtoriti razne besede in izjave iz mojega predavanja. Še bolj se mi je zdelo neverjetno, da ni direktor velike knjižnice — kakor je študijska v Koprju — niti malo podvomil, ali je navajanje v tujem časopisu prava in vsa resnica. Saj nam je znano, da so pri nas prepovedani nekateri slovenski listi, ki jih izdajajo v zamejstvu, ker pogosto protijugoslovanski elementi uporabljajo vsako priliko, da blatijo našo ureditev in se včasih poslužujejo celo laži... Ko me je klub tržaških izobražencev (pozneje tudi gorški Katoliški dom) povabil, naj jim spregovorim o verskem profilu današnjega Koprja, sem si nalogo resno zastavil. Ameriški dopisnik navaja, da se je začela Italija v Koprju slišala „izključno italijanska govornica“. Dejstvo je takšno in to je tudi trditev, ki sem jo zapisal v svoje predavanje. Izgleda, da je članek izpuštil dolga navajanja fašističnega terorja, ki sem o njem govoril. Povedal sem, da je Koper v tem času... postajal pravo in morda najbolj ostro gnezdo fašizma. Navajal... sem dejstva, ki sem jih črpal iz težkih doživetij in bogate osebnosti kodokumentacije svojega šefa, koprškega župnika in prošta Leopolda Jurca. On je v hudih časih fašistične strahovlade bil prava tarča tujega nasilja, obenem pa eden največjih branilcev pravic istrskega človeka... Kar pa zadeva izjavo o osvojitvi Koprja leta 1945, jo odločno zanikam. Tega izraza sploh nisem uporabljal. Tudi sam vidim v tem namerno potvarjenje ali ne-premišljeno pisanje... Kar pa zadeva nove prevlačilce našega mesta in zgraditve Koprja po vojni, se nikakor ne sramujem besed, ki sem jih rekel na predavanju. Tuj mi je izraz „brodolomci“, tuja mi je tako kategorična in negativna trditev o novem Koprju... Priznam pa, da sem z velikim navdušenjem pripovedoval o resnični verski pomladi, ki jo zadnja leta doživlja Koper... Cutim se užaljenega, da po vsem tem, kar sem delal za slovensko mladino, ravnatelj gimnazije in učiteljska prevzame tako veliko odgovornost in dovoli javni napad na človeka, ki bi mu lahko očitali vse prej kot iredentistične dejavnosti... Vsem pa, ki ste morda tudi ideološko drugačne miselnosti kot jaz in ste te dni celo v javnosti zatrjevali: „Ne verjamem, da je Bojan tako rekel!“ — Hvala!...

Tudi ta izmenjava mnenj v uradnem tisku je nova in zanimiva.

Stoletnica šole v St. Juriju ob Ščavnici

V St. Juriju — sedanjim režimom — je uradno prekrstil v Videm ob Ščavnici — so nedavno praznovali izredni slovenski jubilej: 200-letnico šole. Šola je ena najstarejših na Slovenskem, saj je nastala celo pred terezijansko šolsko reformo. V cerkvenih zapisih je prvič uradno omenjena leta 1767, čeprav je starejša. V starih poročilih so bili dekani — okrajni šolski nadzorniki, župniki krajevni šolski upravitelji, cerkveniki pa učitelji. Posebej je treba omeniti, da je ta šola že leta 1850 uvedla slovenščino kot učni jezik!

Dvestoletnega jubileja te šole na slovenskem štajerskem se je spomnil slovenski tisk z različnimi članki, med katerimi beremo tudi: „Zdaj, ob dvestoletnici, se bodo zgrnile časti na oskrbnike bele enonadstropnice v „purgi“, kjer so drgnili šolske klopi Davorin Trstenjak, dr. Fran Ilešič, dr. Jaka Zmavec, dr. Anton Korosec, dr. Karol Grossman, dr. Bratko Kreft, Ivan Kreft in Edvard Kocbek. Njeni skromni zidovi so sestavni del slovenske kulturne stavbe.“

"SLOVENSKA DRŽAVA"

POKONCILSKI KATOLIŠKI ETOS

Med rednejimi izdajami Mohorjeve družbe v Celju za leto 1968 je tudi knjiga jezuitskega patra dr. K. Vladimira Truhlarja, Pokoncilski katoliški etos.

Kljub temu, da Cerkev v Sloveniji ne uživa polne svobode, je razveseljivo dejstvo, da smo dobili katoliški Slovenci v razmeroma hitrem času ne samo prevode vseh dokumentov 2. vatikanskega zbora (v založbi nadškofijskega ordinariata v Ljubljani), marveč z dr. Truhlarjevo knjigo tudi poljudno, čeprav globoko povezovalo vseh teh dokumentov v kratkih tematičnih sestavkih — povprečna dolžina je poldruga stran — ki je primerna tako za povezano branje kot tudi za branje v odlomkih. Ker je namenjena širšemu občinstvu, ni opremljena z indeksom (ima pa 141 opomb, ki omogočajo nadaljnje raziskovanje), pač pa je podrobno kazalo v večini primerov dober kazipot za hitro orientacijo.

Slovenci smo lahko veseli in ponosni, da smo po aslugi p. Truhlarja dobili tako kmalu odlično delo, ki naj bi pospešilo sprejetje novega duha sodobne Cerkev tudi med Slovenci tako doma kot v tujini. Zaradi bogastva vsebine se je težko spuščati v podrobnosti, toda celotni duh dela je razviden iz pisateljevega uvoda, ki sledi v ponatisu:

Smisel konstitucije

Po pastoralni konstituciji o Cerkv v sedanjem svetu, z naslovom „Veselite in upanje“, „stoji človeštvo danes v novem obdobju svoje zgodovine. V njem globoko in naglo spremembo postopoma zasedajo ves svet“ (člen 4).

Spreminjalni proces je torej „globok“. Ne posega le na površje človekovega življenja; ne vodi le v nove oblike; ne kaže se le v novih proizvodih, ki so potem kakor nova oprema življenja doma, na cesti, v tovarni, v uradu, na potovanju; ne gre le za nove vidne pojave socializacije, urbanizacije in podobnega. Spreminjalni proces zajema tudi notranjost današnjega življenja, njegove globinske oblikovalne sile, tudi njegova najbolj skrita gibalna. Tako se na primer v ljudih vse bolj izostruje čut za človekovo dostojanstvo, za pravico za svobodo (Svet 4: „še nikoli ni-

imeli ljudje tako ostrega čuta za svobodo kot danes“), čut za zgodovinsko sveto (Svet 5: „človeški rod prehaja od bolj statičnega pojmovanja reda stvarnosti na bolj dinamično in razvojno“).

Ta globoki proces je pa hkrati sila nagel. „Hitrost zgodovine tako silno raste, da jo posamezniki komaj še morejo dohajati“ (Svet 5).

A jo je treba dohajati. V tem pogledu koncil ne pušča nobene dvoma. Ne da bi bilo vse, kar raste iz razvojnega procesa, vedno in nujno nekaj konstruktivnega, nekaj kar gradi človeško eksistenco. Saj je npr. industrializacija združena z veliko nevarnostjo razsebljanja; visoki dosežki tehnike morejo v človeku hraniti tisti čut samozadostnosti, v katerem ni več mesta za Boga; atomske bombe uničujejo; izostreni čut za svobodo more voditi v anarhijo. A koncil poudarja, da vse to negativno ni nujna posledica današnje kulture“ (Svet 57). Saj je v njenem močnem spreminjalnem procesu na delu Bog. Zmaga znanosti in tehnike so „sad neizrekljivega božjega načrta“ (Svet 34). Sredi današnjega kulturnega življenja je prisoten Kristus, je navzoča „tista čudovita Modrost, ki je bila od vekovaj pri Bogu in je vse z njim urejala ter se igrala na krogu zemlje, in ki je njeno veselje bivati s človeškimi otroki“ (Svet 57). Ob pogledu na socialni napredek pravi koncil: „Duh Boga, ki v čudoviti previdnosti vodi tok časov in prenavlja obličje zemlje, je pri tem razvoju navzoč“ (Svet 26). Sodobno osebnostno človekovo prebujanje poteka tudi iz evangelija: „Evangelij kvas je v človekovem srcu zbudil in zbujal neudržljivo zahtevo po dostojanstvu“ (Svet 26).

Zato se pa mora katoličan ves vstaviti v ta razvojni proces, se široko odpreti vsem njegovim zdravim silam, postati v njem „res novi človek“. A ta v procesu ne sme le prejemati, ampak mora v njem tudi dajati; biti mora hkrati „graditelj novega človeštva“. Ta prehod v „res nove ljudi in graditelje novega človeštva“ (Svet 30) pa zahteva toliko dopolnil in korektur v naših pogledih in dejanju, toliko novih

globinskih drž. da koncil zanj uporablja izraz „spreobrnjenje“ (conversio): „Današnje stanje sveta, pravi pastoralna konstitucija, postavlja zahtevo „po spreobrnjenju miselnosti in ravnanja pri vseh ljudeh“ (Svet 63). Treba je konvertirati.

Razumljivo je, da tako močnega in hitrega prehoda ni brez težav, ne pri katoličanih poedincih ne v katoliški skupnosti. Saj so življenjske drže in pogledi na svet, ki so bili dolga leta človekova last, postali del osebe, se osebe drže in se jim človek zato težko iztrga, kadar mora v nove pogled in nove odločitve. Poleg tega je osebnostno osvajanje novih spoznanj in zahtev vselej združeno z resnobnim iskanjem, z miselnim in npravnim naponom, z odmiranjem mnogočemu, na kar se je človek navezal; veliko lagodnih stvari, je zapreti se v svoj stari svet in se tako naporom umakniti. Dalje spreminjanje novega lahko zadržuje neka vrsta infantilnosti, ki se — v poudincu ali skupini — varno počuti le v starih, že dolgo trajajočih ureditvah sveta in duha ter se ne zaveda, da je življenje, ker se mora razvijati, če noče zamreti, neobhodno stalno slovo od oblik, ki so se že preživele, in stalno prodiranje v višje, bogatejše, čeprav sprva tuje ureditve. Nadaljnja ovira za odprto spreminjanje novega je zamenjavanje togosti, ozkega obzorja, slepega integrizma in trdoglavosti z „brezkompromisnostjo“, z „načelnostjo“, s hrbenico“, z „ostajanjem na li-niji“. Se posebno težko pa je sprejemati nove poglede in drže v primerih, v katerih tako sprejemanje dejansko pomeni priznanje, da je imel večerajšnji ali današnji nasprotovnja. Ni čudno.

Zato ni čudno, da je pri katoličanih ob veselnju nad koncilskimi dosežki in ob dejavni pripravljenosti za delo v smislu koncilne vendarle tudi precej zaprtosti in brezbriznosti zanj ter da tu in tam niti ne manjka zakritega nasprotovanja. Ni čudno, da je razprodane. Že nad polovico naklade novega Baragovega življenjepisa, ki ga je lansko jesen izdal Bernard Lambert, t. Shepherd of the Wilderness, -fs

• **The Marquette Diocesan Council of Catholic Women** je izpeljal reorganizacijo svojih odsekov. Na novo je ustanovljen odsek BISHOP BARAGA COMMISSION. Novi grb, ki so ga tudi istočasno upeljali, predstavlja peterokrako zvezdo, v katere središču je Baraga kot simbol nosilca luči.

izpeljal reorganizacijo svojih odsekov. Na novo je ustanovljen odsek BISHOP BARAGA COMMISSION. Novi grb, ki so ga tudi istočasno upeljali, predstavlja peterokrako zvezdo, v katere središču je Baraga kot simbol nosilca luči.

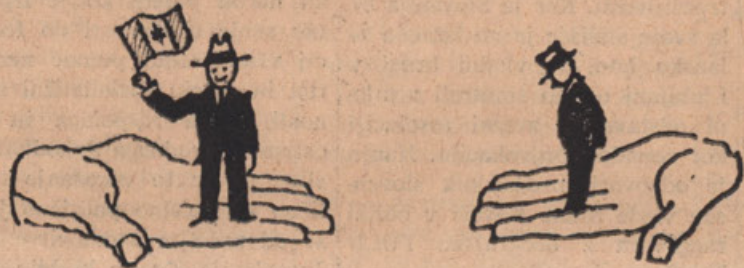

CANADA

POSTANI KANADSKI DRŽAVLJAN

Kanadsko državljanstvo lahko postane ključ, ki Vam bo odprl vrata za napredovanje.

V mnogih položajih se da prednost kanadskim državljanom. V drugih primerih pa je državljanstvo predpogoj za dobivanje službe.

Kanadsko državljanstvo je zelo lahko dobiti za one, kateri so kvalificirani. Državljanški uradi (Citizenship Courts) so pripravljeni Vam pomagati v sledečih mestih: Halifax, Moncton, Montreal, Ottawa, Sudbury, Toronto, Hamilton, St. Catharines, Kitchener, London, Windsor, Winnipeg, Regina, Saskatoon, Calgary, Edmonton in Vancouver. Zakaj nebi Vi danes stopili v stik z uradom, ki Vam je najbližji?

Ako želite pa lahko pišete direktno Registrarju za kanadsko državljanstvo (The Registrar of Canadian Citizenship), Ottawa.

Judy Hamer

Secretary of State